

IETEIKUMI INDIVIDUĀLO AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU LIETOŠANAI VESELĪBAS NOZARĒ STRĀDĀJOŠAJIEM

Lai nodrošinātu veselības nozarē strādājošo ārstniecības un ārstniecības atbalsta personu, sabiedrības veselības speciālistu (epidemiologu) un citu notikuma pārvaldīšanā iesaistīto darbinieku veselības drošību un aizsardzību bīstamas infekcijas, bioloģisku, ķīmisku un radioaktīvu aģentu (turpmāk kopā - bīstamie aģenti) izplatīšanās gadījumā, notikuma pārvaldīšanā iesaistītajām personām jābūt apmācītām un jālieto atbilstoši individuālās aizsardzības līdzekļi (turpmāk – IAL).

Notikuma pārvaldīšanā iesaistītajām personām svarīgi prast noteikt, kāda aizsardzības līmeņa IAL konkrētajā notikumā ir jālieto, iegaumēt IAL uzvilšanas un novilkšanas secību, kā arī pēcāk veikt dezinfekciju / dekontamināciju, tādējādi samazinot risku nonākt kontaktā ar bīstamo aģentu.

Informācija par IAL iedalījumu aizsardzības līmeņos, notikumu piemēri par katra IAL līmeņa pielietojumu, kā arī informācija par IAL komplekta sastāviem, to uzvilšanas un novilkšanas secību, ir apkopota 1. tabulā „Individuālās aizsardzības līdzekļu lietošana atbilstoši aizsardzības līmeņa prasībām”.

Veselības aprūpes un atbalsta personāls var tikt pakļauts bīstamiem aģentiem, ja:

- ir aizdomas/apstiprināta pacienta saslimšana ar bīstamo infekcijas slimību;
- ķīmisku, bioloģisku un radioaktīvu aģentu izplatīšanās gadījumā, ja
 - cietušo dekontaminācija nav veikta vai tā ir nepilnīga;
 - dažādu apstākļu dēļ cietušie nav izgājuši dekontaminācijas „koridoru”;
 - krasi pasliktinājusies situācija notikuma vietā (piemēram, mainījies vēja virziens);
 - bīstamais aģents nav identificēts, bet izraisījis smagu saindēšanos cietušajiem.

IAL komplektu veido no vienreizlietojama kombinezona ar kapuci, diviem pāriem cimdus, zābakiem vai garām bahilām un apaviem; apģērba vilkšanai zem kombinezona (cepure, jaka/krekls, garās bikses un zeķes). Ņemot vērā, ka bīstamie aģenti cilvēka organismā var nokļūt ieelpojot, caur gremošanas sistēmu, acīm, ādu, gļotādām, tad, izvērtējot apdraudējuma veidu un bīstamību, IAL komplektu papildina ar atbilstošu acu, sejas un elpošanas sistēmas aizsardzības aprīkojumu.

Pirms IAL lietošanas personāls pārbauda, vai visas norādītās IAL komplekta vienības ir pieejamas lietošanai. Persona, kurai paredzēta IAL lietošana, pirms IAL komplekta uzvilšanas ievēro šādus norādījumus:

- novērtēt savu veselības stāvokli;
- nesteigties;
- noņemt visas rotaslietas;
- apmeklēt tualeti;
- padzerties ūdeni;

- pārbaudīt vai ir atbilstošs IAL izmērs;
- pārbaudīt vai IAL nav bojāts;
- pārbaudīt IAL derīguma termiņu.

IAL savienojuma vietas nepieciešams salīmēt ar līmlenti, taču tas jādara tā, lai pēcāk būtu iespējams brīvi novilkēt IAL. Pēc IAL komplekta uzvilkšanas, cita persona pārbauda, vai IAL ir uzvilkti pareizi, kā arī seko līdzi, vai pirms un pēc IAL uzvilkšanas un novilkšanas IAL nav bojāti.

Atkarībā no bīstamā aģenta veida, pirms IAL komplekta novilkšanas personālam ir jāveic dekontaminācija. Bīstamo infekcijas slimību un bioloģisku aģentu izplatīšanas gadījumā vidē pirms dekontaminācijas obligāti ir jāveic dezinfekcijas pasākumi. Radioaktīvo aģentu izplatīšanās gadījumā - jāveic dezaktivācijas pasākumi.

Novelkot IAL, jāievēro princips – nepieskarties apģērba ārpusei. Pēc novilkšanas kombinezonu satin ar iekšpusi uz āru un kopā ar citiem izlietotiem IAL, ievieto polietilēna maisā. Maisu aizlīmē ar līmlenti un marķē, norādot, ka tie ir bīstamie atkritumi/radioaktīvie atkritumi, kā arī datumu, laiku, vietu un personas uzvārdu, kas veica izlietoto IAL savākšanu. Bīstamo infekcijas slimību un bioloģisku aģentu izplatīšanas gadījumā vidē polietilēna maisu no ārpuses apstrādā ar dezinfekcijas līdzekli.

Dezinfekcijas pasākumus veic ar līdzekli, kas iznīcina vīrusus, patogēnos mikroorganismus un sporas, papildus ievērojot dezinfekcijas līdzekļa ekspozīcijas laiku, ņemot vērā lietošanas instrukcijā noteikto.

Ņemot vērā apdraudējuma veidu un apjomu atbildīgās iestādes par ĀS pārvaldīšanu var noteikt atsevišķu kārtību IAL izmantošanai personāla aizsardzībai.

Pārrobežu radioaktīvā piesārņojuma gadījumā ja notiek kodoltrieciens ārpus Latvijas teritorijas vai, ja notiek kodolavārija citas valsts darbojošās atomelektrostacijā vai kodolobjektā un radioaktīvais piesārņojums var skart Latvijas teritoriju, KEM un VVD Radiācijas drošības centrs ir izstrādājis ieteikumus darbinieku rīcībai pārrobežu radioaktīvā piesārņojuma gadījumā, kurā ir noteikta rīcība un lietošanai paredzami IAL <https://www.vvd.gov.lv/lv/media/9999/download?attachment>

Tabula Nr.1. IAL lietošana atbilstoši aizsardzības līmeņa prasībām

IAL iedalījuma līmeņi	Atbilstošā IAL līmeņa pielietojums	IAL komplekta sastāvs	IAL komplekta uzvilkšanas secība	IAL komplekta novilkšanas secība
Minimālās standarta aizsardzības prasības IAL komplektam	Lieto: - aizdomu/apstiprināta pacienta saslimšanā ar bīstamu infekcijas slimību un bioloģisko aģentu izplatīšanās gadījumā; - radioaktīvo aģentu izplatīšanās gadījumā.	Vienreizlietojams kombinezons ar kapuci, divi pāri cimdi, apģērbs vilkšanai zem kombinezona (cepure, jaka/krekls un garās bikses, zeķes), zābaki vai garās bahilas ar apaviem, aizsargbrilles, vienreizlietojams respirators ar augstas efektivitātes filtru P3	1.cepure, jaka/krekls un garās bikses, zeķes 2.kombinezons 3.zābaki vai garās bahilas ar apaviem 4. respirators 5. kombinezona kapuce 6. aizsargbrilles 7. iekšējie cimdi 8. ārējie cimdi	1. ārējie cimdi 2. aizsargbrilles 3. kombinezona kapuce 4.kombinezons kopā ar zābakiem vai garās bahilas ar apaviem 5. respirators 6. iekšējais cimd 7.cepure, jaka/krekls un garās bikses, zeķes
Maksimālās standarta aizsardzības prasības IAL komplektam	Lieto: - aizdomu/apstiprināta pacienta saslimšanā ar bīstamu infekcijas slimību un bioloģisko aģentu izplatīšanās gadījumā; - ķīmisko aģentu izplatīšanās gadījumā*; - radioaktīvo aģentu izplatīšanās gadījumā.	Vienreizlietojams kombinezons ar kapuci, divi pāri cimdi, apģērbs vilkšanai zem kombinezona (cepure, jaka/krekls un garās bikses, zeķes), zābaki vai garās bahilas ar apaviem, pilna sejas aizsargmaska ar maināmiem filtriem **	1.cepure, jaka/krekls un garās bikses, zeķes 2.kombinezons 3.zābaki vai garās bahilas ar apaviem 4. pilna sejas aizsargmaska 5. kombinezona kapuce 7. iekšējie cimdi 8. ārējie cimdi	1.ārējie cimdi 3. kombinezona kapuce 4.kombinezons kopā ar zābakiem vai garās bahilas ar apaviem 5. pilna sejas aizsargmaska 6.iekšējie cimdi 7. cepure, jaka/krekls un garās bikses, zeķes

IAL iedalījuma līmeņi	Atbilstošā IAL līmeņa pielietojums	IAL komplekta sastāvs	IAL komplekta uzvilšanas secība	IAL komplekta novilkšanas secība
Maksimālas standarta aizsardzības prasības IAL komplektam ar paaugstinātu drošību un ērtu lietošanu	Lieto: - ilgstošam darbam bīstamo infekcijas slimību pacientu aprūpei un ārstēšanai, bioloģisko, ķīmisko un radioaktīvo agentu izplatīšanās gadījumā*.	Vienreizlietojams kombinezons ar kapuci, divi pāri cimdi, apģērbs vilkšanai zem kombinezona (cepure, jaka/krekls un garās bikses, zeķes), zābaki vai garās bahilas ar apaviem, motorizēts gaisu attīrošs pilnas sejas aizsargmaskas komplekts ar maināmiem filtriem **	1. cepure, jaka/krekls un garās bikses, zeķes 2.kombinezons 3. zābaki vai garās bahilas ar apaviem 4.motorizēts gaisu attīrošs pilnas sejas aizsargmaskas komplekts 5. iekšējie cimdi 6. ārējie cimdi	1.ārējie cimdi 2.motorizēts gaisu attīrošs pilnas sejas aizsargmaskas komplekts 3.kombinezons kopā ar zābakiem vai garās bahilas ar apaviem 4.iekšējie cimdi 5.cepure, jaka/krekls un garās bikses, zeķes

* Gadījumos, ja ķīmiskais aģents nav zināms (nav izdevies identificēt) vai arī, ja aģents ir zināms un tās kontaminācijas riska pakāpe ir augsta, jāizmanto IAL ar augstākas aizsardzības pakāpi nekā ir noteikts pie maksimālās standarta aizsardzības prasībām. Ar augstākas aizsardzības pakāpi IAL lieto VUGD darbinieki, kas ir speciāli apmācīti un strādā bīstamā zonā.

** Ar filtriem, kas nodrošina aizsardzību pret organiskām (ar vārīšanās punktu zem/virs 60⁰C) un neorganiskām gāzēm un tvaikiem, sēra dioksīdiem, amonjaku un amīniem), bioloģiskiem un radioaktīviem aģentiem.